

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.20.420/2018/6. szám

A tanács tagjai: Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke
Salamonné dr. Piltz Judit előadó bíró

. Döme Attila bíró

A felperes: felperes

A felperes képviselője:

. Tuza Péter ügyvéd

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:

jogtanácsos

A per tárgya: kártalanítás

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

ővárosi Törvényszék 56.Pf.633.581/2017/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 12.P.87.477/2015/54.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében - a perköltségre és illetékre vonatkozó rendelkezésére is kiterjedően - hatályon kívül helyezi, ebben a körben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 200.000 (kétszázezer) forint együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget, továbbá az államnak külön felhívásra 836.800 (nyolcszázharminchatezer-nyolcszáz) forint fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperessel mint gyanúsítottal szemben nyereségvágyból elkövetett emberölés büntette miatt indult büntetőeljárásban a felperest 2012. augusztus 17-én őrizetbe vették, majd 2012. augusztus 19-től 2013. február 5-ig előzetes letartóztatásban volt. A büntetőeljárást a felperessel szemben megszüntették, mivel a nyomozás adatai alapján nem volt megállapítható, hogy a bűncselekményt ő követte volna el.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze kártalanítás címén az alperest nem vagyoni kárként 9.500.000 forint, vagyoni kárként 460.005 forint megfizetésére.
- [3] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Nem vitatta a kereset jogalapját, a kártalanítási kötelezettségét kizáró körülményre nem hivatkozott. A nem vagyoni kárigény vonatkozásában úgy nyilatkozott, hogy azt eltúlzottnak tartja.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest a felperes részére 2.000.000 forint és késedelmi kamatai megfizetésére, a keresetet ezt meghaladóan elutasította.
- [5] Határozata indokolásában rögzítette, hogy az állammal szemben érvényesített kártalanítási igény alapjául kizárólag azok a károk szolgálhatnak, amelyeket a büntetőeljárás alá vont személy a szabadságelvonással járó kényszerintézkedésekkel közvetlen okozati összefüggésben szenvedett el. Ennek értelmében nem tartoznak ide azon kárigények, amelyek nem az előzetes letartóztatással, hanem önmagával a büntetőeljárás megindulásával, a büntetőeljárás hatálya alatt állással állnak okozati összefüggésben. Szintén nem értékelhetők ebben a körben azok a károk, amelyek a büntetőeljárás során eljáró szervek jogalkalmazási, végrehajtási feladatainak - esetlegesen jogsértő - ellátásával okoznak az érintett személy részére.
- [6] A nem vagyoni kárigénnyel kapcsolatban úgy foglalt állást, hogy az eltúlzott. A mérlegeléssel megállapított összepszerűség meghatározásánál köztudomású tényként értékelte, hogy a személyi szabadság hosszabb időtartamú, jelentős korlátozása, a börtönviszonyok fizikai és pszichikai vonatkozásban egyaránt megterhelőek. Figyelembe vette, hogy a felperes társadalmi, baráti kapcsolatai az előzetes letartóztatással összefüggésben fellazultak, élettársi kapcsolatát megviselte, ingerlékenyebb, idegesebb lett, alvásproblémái voltak, barátai, ismerősei eltávolodtak tőle, nemi életében is problémák adódtak.
- [7] Kifejtette, hogy nem vonhatók a mérlegelés körébe azok a hátrányok, amelyek nem kizárólag az előzetes letartóztatással, hanem a büntetőeljárással és a gyanúsítás tárgyává tett bűncselekmény súlyával állnak közvetlen okozati összefüggésben.
- [8] Szintén nem értékelte a felperes által állított érzelmi és szexuális zavarokat, ugyanis azok előzetes letartóztatással való okozati összefüggését az orvosszakvélemény nem támasztotta alá.
- [9] Közvetlen okozati összefüggés hiányában szintén nem értékelte a felperessel szemben alkalmazott kényszerintézkedésekről készült fénykép-, illetve videófelvételek nyilvánosságra hozatalával összefüggésben keletkezett igényeket, valamint a büntetés-végrehajtást végző szervek által az elhelyezés módjára, illetve körülményeire vonatkozó szabályok megsértéséből eredő igényeket.
- [10] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, a marasztalás tőkeösszegét 4.000.000 forintra felemelte, rendelkezett az elsőfokú perköltség és a kereseti illeték viseléséről, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [11] Ítélete indokolásában a nem vagyoni kárigény vonatkozásában egyetértett az elsőfokú bíróság által mérlegelt körülményekkel, azonban álláspontja szerint az előzetes letartóztatás 6 hónapos időtartamára figyelemmel annak összegét az elsőfokú bíróság indokolatlanul alacsony összegben állapította meg, amely nem igazodik a nem vagyoni sérelem súlyához, az előzetes letartóztatás időtartamához és a reális ár- és értékviszonyokhoz. Erre tekintettel a nem vagyoni kártalanítás összegét felemelte.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [12] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte annak hatályon kívül helyezését és tartalmilag az elsőfokú ítélet helybenhagyását.
- [13] Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (3) bekezdését, 221. § (1) bekezdését és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 355. § (4) bekezdését.
- [14] A 34/1992. (VI. 1.) AB határozat (a továbbiakban: AB határozat) alapján kiemelte, hogy a nem vagyoni kárpótlásnak objektív mércéje nincs, annak meghatározásában egyedül a bíróságok józanságának, személyes elkötelezettségének és mértéktartásának lehet meghatározó szerepe. Álláspontja szerint a nem vagyoni kár mértékének meghatározása során a szabad bírói mérlegelés korlátja a Pp. 221. § (1) bekezdése, hiszen a bíróságot köti az indokolási kötelezettség. Megítélése szerint a másodfokú bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének, ugyanis álláspontja szerint nem elegendő annak megjelölése, hogy a kártalanítási összeg nem igazodik a nem vagyoni sérelem súlyához, az előzetes letartóztatás időtartamához, valamint a reális ár- és értékviszonyokhoz. Érvelése szerint az ügyben eljáró bíróságok a köztudomású tényként értékelt hátrányokon kívül többlettényállási elemet nem állapítottak meg. Megalapozatlannak ítélte a csupán az ár- és értékviszonyokra alapított indokolást. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság által megállapított összeg nem felelt meg az AB határozat szerinti mértéktartás, illetve a Ptk. 355. § (4) bekezdésében foglalt arányosság elvének és követelményének.
- [15] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Állította, hogy az alperes által a felülvizsgálati kérelmében megjelölt jogszabályhelyekre alapított kérelem nem vezethet eredményre, ugyanis a nem vagyoni kár mértékének meghatározása szabad bírói mérlegelés körébe tartozik. Érvelése szerint eredményes felülvizsgálat alapja nem lehet az, hogy a kérelmet előterjesztő fél az indokolással nem ért egyet, azt nem tartja kielégítőnek.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [16] A felülvizsgálati kérelem alapos.
- [17] A Pp. 270. § (2) bekezdésének és a Pp. 275. § (3), illetve (4) bekezdéseinek együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja lehet valamely anyagi jogi vagy eljárási szabálysértés, utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása van.
- [18] Az alperes mind anyagi jogi, mind eljárási szabálysértésre hivatkozással támadta a jogerős ítélet nem vagyoni kártalanítás tőkeösszegét felemelő rendelkezését.
- [19] A Kúria a Pp. 272. § (2) bekezdése és 275. § (2) bekezdése alapján azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott része a kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.
- [20] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a nem vagyoni kártalanítás vonatkozásában elsősorban azt sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság által megállapított összeg nem felel meg az ítélkezési gyakorlatnak, illetve annak meghatározása során a másodfokú bíróság nem megfelelően vette figyelembe a felperest ért nem vagyoni hátrányokat.
- [21] A Kúria az alperes Pp. 206. § (3) bekezdésére történt hivatkozásával kapcsolatban kiemeli, hogy abban az esetben van lehetőség a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésére és ennek eredményeképpen a tényállás megváltoztatására, ha a jogerős határozat iratellenes, nyilvánvalóan okszerűtlen, ellentmondásos megállapításokat tartalmaz (EBH 2006.1526.).

- [22] Az alperes által a felülvizsgálati kérelmében megjelölt Ptk. 355. § (4) bekezdése kimondja, hogy kártérítés címén - egyebek mellett - azt a kárpótlást kell megtéríteni, amely a károsultat ért nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.
- [23] Amint azt az Alkotmánybíróság a 34/1992. (VI. 1.) számú határozatában elvi érveléssel kifejtette, a nem vagyoni károk vagyoni mércével megmérhetetlenek, így a polgári jogi védelem módja - a kártérítés - a sérelemhez képest valójában inadekvát. A nem vagyoni károknak pénzbeni egyenértékük voltaképpen nincs is, így azok szoros értelemben vett megtérítéséről nem is lehet szó. A pénzbeli kártérítésnek a nem vagyoni kárknál az a funkciója, hogy az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozásáról olyan vagyoni szolgáltatás nyújtásával gondoskodjon, amely az elszenvedett sérelemért nagyjából egyenértékű, más nemű előnyt nyújt.
- [24] Az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártalanítás összegének meghatározásakor helyesen vette figyelembe az előzetes letartóztatással kapcsolatban a felperest ért hátrányokat. A BH 1998.82. számú eseti döntésben is megjelenő bírói gyakorlatnak megfelelően köztudomású tényként értékelte a személyi szabadság hosszabb időtartamú jelentős korlátozásából, a börtönviszonyok elviseléséből adódó fizikai és pszichikai károkat. Adott esetben ez a felperesnél abban nyilvánult meg, hogy társadalmi, baráti kapcsolatai fellazultak, élettársi kapcsolata megromlott, pszichés problémái adódtak, ismerősei eltávolodtak tőle. Helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság úgy, hogy a bizonyítási eljárás eredményeképpen a felperesnél igazolható hátrányok a szabadságelvonással szükségszerűen együtt járóan tekinthetők, ezt meghaladó hátrányokat a felperes az eljárás során nem igazolt. A perben kirendelt szakértő véleménye alapján az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes által állított tartós pszichikai hátrányok, érzelmi és szexuális zavarok nem voltak igazolhatóak, illetve a nála fennálló teratozoospermia betegség előzetes letartóztatással való okozati összefüggése sem volt megállapítható. Az elsőfokú bíróság mindezeket a körülményeket, illetve az előzetes letartóztatás időtartamát érdemi döntése meghozatalakor figyelembe vette, a bizonyítékokat a Pp. 206. § (1) bekezdése alapján a maguk összességében értékelve, a (3) bekezdés alkalmazásával állapította meg a nem vagyoni kártalanítás összegét; a Kúria megítélése szerint a felperes részére az elsőfokú bíróság által megítélt nem vagyoni kártalanítás összege megfelelt a Ptk. 355. § (4) bekezdésének.
- [25] Mindezek alapján nem értett egyet a másodfokú bírósággal abban, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított kártalanítási összeg nem igazodik a felperest ért nem vagyoni sérelem súlyához, az előzetes letartóztatás időtartamához és a reális ár- és értékviszonyokhoz. A Kúria álláspontja szerint az előzetes letartóztatás 6 hónapos időtartamára is figyelemmel, a felperest a kényszerintézkedéssel összefüggésben ért, az elsőfokú bíróság által részletezett nem vagyoni hátrányok kiegyenlítésére az elsőfokú bíróság által meghatározott összeg alkalmas volt, annak felülmérlegelése nem felelt meg a Pp. 206. § (1) bekezdésében és a Ptk. 355. § (4) bekezdésében foglaltaknak.
- [26] A kifejtettekre tekintettel a Kúria jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét - a perköltségre és az illetékekre is kiterjedően - a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a nem vagyoni kártalanítás összegének vonatkozásában az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával helybenhagyta.

Záró rész

- [27] A Kúria a pervesztes felperest a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes részére a jogi képviselővel összefüggésben felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alapján, a (6) bekezdés alkalmazásával megállapított másodfokú és felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.
- [28] Az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt, a fellebbezési pertárgyértékének alapulvétel az 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 46. § (1) bekezdése szerint számított 636.800 forint

másodfokú, és a felülvizsgálati pertárgyérték alapulvételével az Itv. 50. § (1) bekezdésének megfelelő 200.000 forint felülvizsgálati eljárási illeték állam javára történő megfizetésére a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a felperes köteles.

[29] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2019. május 22.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. előadó bíró,
Dr. Döme Attila s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző
HM